

УДК 631.16:330.131.7

СТРАТЕГІЧНІ ПРІОРИТЕТИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ АГРАРНИХ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ

Демченко І.В., к.е.н.

Таврійський державний агротехнологічний університет

Summary: The analysis of the conditions of agricultural entities is conducted. Strategic priorities of development of financial security of agricultural entities are defined.

Key words: agricultural entity, financial security, strategic priorities, development.

Постановка проблеми. Фінансова безпека аграрного суб'єкта господарювання – зв'язуючий елемент системи фінансового кругообігу, що реалізується за сприяння фінансової політики та веде до досягнення поточних та перспективних цілей. Проте, аграрні суб'єкти господарювання за сучасних ринкових умов, де панують конкуренція, альтернативність, свобода вибору, є ураженими; їх фінансовий результат здатен бути нівельований фінансовим ризиком.

Основні матеріали дослідження. Оглядом уявити умови господарювання суб'єктів підприємництва аграрної сфери в Запорізькій області дає інструмент SWOT-аналізу.

Таблиця 1

SWOT- аналіз умов діяльності аграрних суб'єктів господарювання Запорізької області

Сильні сторони	Можливості
<ul style="list-style-type: none"> - сприятливі ґрунтовно-кліматичні умови ведення сільськогосподарського виробництва; - наявність професійних менеджерів; висококваліфікованого науково-освітнього потенціалу кадрового забезпечення галузі; - наявність розвиненої транспортної мережі - наявність великих переробних підприємств 	<ul style="list-style-type: none"> - вдале територіальне розташування; - активізація співпраці приватних інвесторів, господарюючих суб'єктів та органів місцевої влади для розвитку галузі; - поступове зростання внутрішніх джерел фінансування; - відкритий доступ до кредитних ресурсів з реалізацією ринку землі; - реалізація ідеї «зеленого туризму»
Слабкі сторони	Загрози
<ul style="list-style-type: none"> - недостатнє забезпечення суб'єктів підприємництва сільськогосподарською технікою; - значна складність в отриманні кредитного забезпечення; - висока вартість страхового покриття діяльності суб'єктів; 	<ul style="list-style-type: none"> - ведення господарства в умовах «зони ризиковано землеробства»; можливі значні втрати урожаю внаслідок несприятливої дії ґрунтовно-кліматичних факторів; - деградація ґрунтів регіону внаслідок тривалого виносу елементів живлення;

<ul style="list-style-type: none"> - незадовільний стан доріг та лісос-муг в сільській місцевості; - велика розораність території обла-сті, що несе додаткове навантаження на довкілля - добрий імідж регіону дозволить суб'єктам вигідно позиці-онувати себе на нових ринках; - недостатні обсяги державного фі-нансування 	<ul style="list-style-type: none"> - нерівномірність розвитку територій області; - наявність конкуренції збоку суб'єктів господарювання сусідніх регіонів; - складна демографічна ситуація в ре-гіоні; низький престиж роботи в галузі сільського господарства
--	---

* - побудовано автором на основі проведеного дослідження

Дослідження стратегії забезпечення фінансової безпеки аграрних суб'єктів господарювання нами було проведено на прикладі серед суб'єктів Мелітопольського р-ну Запорізької області. Зазначимо основні параметри діяльності галузі для визначення положення аграрних суб'єктів в матриці фінансових стратегій Франсона та Романа (табл. 2).

Таблиця 2

**Показники для визначення положення аграрних суб'єктів
Мелітопольського р-ну Запорізької обл. на матриці фінансових стратегій**

Показники	Значення		Порівняння з «0»	
	2012 р.	2013 р.	2012 р.	2013 р.
Результат господарської діяльності (РГД)	9335	-5811	>>0	<<0
Результат фінансової діяльності (РФД)	-10598	-1523	<<0	<<0
Результат фінансово-господарської діяльності (РФГД)	-1263	-7334	<<0	<<0
Положення на матриці	-	-	1	9

Проведене дослідження показало перебування аграрних суб'єктів регіону в квадраті 2 матриці фінансових стратегій в 2012 році. Даному значенню відповідає умовна назва «Батько родини»: галузь демонструє видатні грошові надходження, проте відбувається вилучення капіталу за зниження доступу до фінансування. При умові стимулювання диверсифікації фінансування, стимулювання заходів економії витрат та продовженні формування позитивного значення показника РГД, галузь здатна перейти до найбільш «комфортного» положення – квадрату 2 – «Стійка рівновага».

Однак в 2013 році аграрні суб'єкти господарювання мали від'ємний результат господарської діяльності. При тому тенденція до перевищення фінансових витрат над доходами продовжилася. Подібний збіг свідчить про перебування галузі в стані кризи, що ілюструється положенням в 9-му квадраті матриці фінансових стратегій.

Перспективи галузі цілком залежать від стану реалізації наступного маркетингового року, можливості залучення додаткового капіталу, а також його

вартості. Цілком ймовірним є перехід аграрних суб'єктів до квадратів 7 «Епізодичний дефіцит» та 8 «Дилема». Тривале перебування у кризовому положенні негативно вплине на перспективи подальшого розвитку.

Формування стратегії фінансової безпеки проходить з огляду на діючу фінансову політику з огляду на її елементи. Для забезпечення фінансової стійкості серед суб'єктів аграрної галузі особливого значення мають характер управління поточними пасивами (табл. 3) та порядок розподілу прибутку.

Таблиця 3

Формування політики управління поточними пасивами в аграрних суб'єктах Мелітопольського р-ну Запорізької обл. в 2013 р.*

Показник	Значення
Сума джерел фінансування оборотних засобів, тис. грн.	390407
Позичені джерела фінансування оборотних засобів, тис. грн.	18975
Позичені та залучені джерела фінансування оборотних засобів, тис. грн.	339447
Питома вага позичених засобів в загальній сумі джерел фінансування, %	4,8
Питома вага позичених та залучених засобів в загальній сумі джерел фінансування, %	86,9

* - визначено автором

В структурі майна аграрних суб'єктів регіону варто відзначити велику питому вагу оборотних засобів. До того ж, тривалість обороту також досить висока. Такий збіг відповідає агресивній політиці управління оборотними активами. Проте в довгостроковій перспективі подібний підхід в управлінні знижує ефективність віддачі вкладених ресурсів. З огляду на необхідність стратегічного забезпечення фінансової безпеки можна рекомендувати підвищення ролі фінансування оборотних активів за рахунок власних джерел.

Висновки. Аграрні суб'єкти більшу увагу повинні приділяти плануванню витрат діяльності з огляду на неможливість значного впливу на кінцеву вартість продажу сільськогосподарської продукції. До того ж одержаний врожай буде доступний для продажу через значний час після несення витрат на виробництво, що обумовлене особливостями аграрного господарювання. Саме тому в процесі зміцнення фінансової безпеки аграрних суб'єктів слід більш ґрунтовно орієнтуватися на поточні витрати, що входять до собівартості, та не припускати необумовлених перевитрат.

Література.

1. Податковий кодекс України, Кодекс від 02.12.2010 № 2755-VI (Редакція станом на 10.04.2015).
2. Бланк И.А. Управление финансовой безопасностью предприятия. – К.: Эльга, 2009. – 776 с.
3. Крамаренко Г. О. Фінансовий менеджмент : підручник / Г. О. Крамаренко, О. Є. Чорна. - 2-ге вид. - К. : ЦУЛ, 2009. -520 с.